

Lausunto

11.03.2025

Asia: VN/23654/2021/

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle arkistointilaiksi ja laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oulun yliopisto on tyytyväinen lakihankkeen edistymiseen ja kiinnittää huomiota allaoleviin seikkoihin.

7 § Arkistoinnin suunnittelu

Arkistoinnin suunnittelun ja vastuiden osalta uusi lakiehdotus jää aiempaa lakia yleisemmälle tasolle. On huolestuttavaa, miten arkistoinnin resursointi ja vastuutus otetaan huomioon organisaatiossa, kun aiemmassa laissa selkeästi osoitettu vastuutus on jätetty tästä ehdotuksesta pois. Herää myös huoli arkisto-osaamisen ja ammattialan arvostuksen heikkenemisestä organisaatioissa, kun osaamiseen liittyvä vaatimus poistetaan lakiohjauksesta.

Hienoa, että arkistoinnin vaatimuksia on integroitu myös tiedonhallintalakiin.

8 § Arvonmääritys

Korkeakoulut ovat tutkimuksellisten tarpeiden arvonmäärityksen osalta paremmassa asemassa kuin valtaosa tämän lain piirissä olevista toimijoista. Siitä huolimatta tulevien tutkimuksellisten tarpeiden määrittely on haastavaa myös korkeakouluissa, puhumattakaan esimerkiksi kuntaorganisaatiosta. Lakiehdotuksesta jää myös epäselväksi mikä on kansallisten tutkimusaineistojen tietovarantojen rooli (Fairdata PAS).

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttaminen:

Periaatteena arkistoinnin tietojen sisällyttäminen tiedonhallintamalliin on kannatettavaa, mutta käytännön tasolla tämä lisää päällekkäistä työtä. Arkistoinnin tietojen ylläpito pelkästään tiedonhallintamallissa ei onnistu, sillä mallissa tarkastellaan asioita tietoaaineistotasolla kun taas säilytysaika määräykset ja suositukset on annettu asiakirjatasolla. Lisäksi tiedonohjaussuunnitelmaa/tiedonohjausjärjestelmää tarvitaan sähköisten asianhallinta- ja säilytysjärjestelmien käytössä.

Eriyksen positiivisena näemme sen, että tiedonhallintalakiin esitetään lisättävän muutosvaikutusten arvioinnin osalta maininta myös arkistoinnin huomioimisesta.

Lisäksi Oulun yliopiston tietosuojavastaava esittää omina huomioinaan seuraavaa:

Kokonaisuutena tietosuojasääntelyn suhdetta arkistointiin ja esitettyyn arkistointilakiin on käsitelty kattavasti.

Esitetyn arkistointilain 8§:ssä säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta määritellä arkistoitavat asiakirjat ja tietoaaineistot tutkimuksellisten tarpeiden perusteella (arvonmääritys). Esityksessä listataan arvonmäärityksessä huomioitava seikat. Lisäksi henkilötietoja sisältävien asiakirjojen ja tietoaaineistojen osalta arvonmäärityksessä on arvioitava arkistointitarkoituksessa tapahtuvaan käsittelyyn liittyviä riskejä ja arkistoinnin oikeasuhtaisuutta.

Ehdotus jättää viranomaiselle laajan vastuun toteuttaa tapauskohtaista arviointia arvonmääritystä toteuttaessa. Yhtenäisen tulkintakäytännön takaamiseksi riittävä ohjeistus on keskeistä. Erot tulkintakäytännöissä voivat muodostaa riskin rekisteröidyn oikeuksille.

Yhdyn oikeuskanslerinviraston lausunnon seuraavaan kohtaan: "Tietosuoja-asetuksen 89 artikla edellyttää suojatoimia silloin, kun artiklan mukaisesti säädettäisiin rajoituksista rekisteröidyn oikeuksille. Hallituksen esityksessä tulisi myös täsmällisemmin tuoda esille, mitkä nämä suojatoimet olisivat".

Koski Jaana
Oulun yliopisto, Tiedonhallintapalvelut